

“Сәламәтлек мөмкинлекләре чикләнгән балалар өчен Әлмәт интернат-мәктәбе”
дәүләт бюджет гомуми белем учреждениесе

Педагогик
киңәшмә утырышында каралды
“29”август 2022 ел. №1
Интернат мәктәбе директоры
Л.РМартынова
Боярык белән кертелде №98-0
“ 31 ” 08 2022 ел

1нче ГОМУМБЕЛЕМБИРҮ сыйныфы өчен
әдәби уку предметы буенча
эш программасы
Атнага 1 сәгать, елга 33 сәгать

Төзүчесе:
татар теле һәм әдәбият укытучысы **Мөхәммәтжанова Л.Ф.**

Килешенгән:
Директор урынбасары _____ И.Б.Шарифуллина

МБ утырышында каралды, беркетмә №1 “26 ”август 2022 ел
МБ житәкчесе _____ Л.Ю.Сайфутдинова

Әлмәт 2022 ел

Уку предметы буенча 1нче сыйныфта туган (татар) әдәби уку предметы буенча эш программасына аңлатмалы язу.

Эш программасы түбәндәге документларга нигезләнеп төзелде:

1. Россия Федерациясенең “Россия Федерациясендә белем бирү турында”гы Законы (21.12.2012, №273-ФЗ)
2. Россия Федерациясенең “Россия Федерациясе халык телләре турында”гы Законы (25.10.1991, №1807-1, ред.12.03.2014)
3. Россия Федерациясенең Мәгариф министрлыгы боерыгы 19.12.2014 №1598
4. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының "Инвалид балаларны өйдә тәрбияләү һәм укуту тәртибе һәм инвалидларның белем алу мөмкинлеген тәмин итү буенча социаль ярдәм күрсәтүнең өстәмә чаралары турында" 16.06. 2008 ел, 401 нче карары.
5. Татарстан Республикасының “Мәгариф турында”гы Законы (22.07.2013, № 68-ЗРТ)
6. “Татарстан Республикасының халык телләре турында” Законы (8.07.1992, №1560-ХІІ; ред. 12.06.2014№53-ЗРТ)
7. Авторлык программасы: Урта (тулы) гомуми белем бирү мәктәбендә рус телле балаларга татар телен коммуникатив технология нигезендә укуту программасы(1 — 11 нче сыйныфлар) /Төзүче-авторлар: Р.З. Хәйдәрова, Р.Л.Малафеева, Казан:2018
8. Әлмәт интернат мәктәбендә дисциплина, предмет, уку курсларының эш программалары раслануы, эшләү тәртибе, структура нигезләмәсе 31.08.22 № 98-О.
9. Татарстан Республикасы Әлмәт-интернат мәктәбенең 2022-2023 нче уку елына программасы.
10. Татарстан Республикасы Әлмәт-интернат мәктәбенең 2022-2023 нче уку елына базислы уку-укуту планы.
- 11.Татарстан Республикасы Әлмәт-интернат мәктәбенең 2022-2023 нче уку елына эш программасы турында нигезләмә (локальный акт).

Әдәби укуны өйрәтүнең төп максатлары:

- 1 нче сыйныф укучысының аралашу даирәсен, аралашу ситуацияләрен исәпкә алып, сөйләм эшчәнлегенең барлык төрләре буенча укучыларда коммуникатив компетенция формалаштыру;
- Укучының танып белү мөмкинлекләрен, гомуми уку күнекмәләрен, сөйләм культурасын үстерү;
- Татар милләтенә, аның тарихи һәм мәдәни хәзинәләренә карата хөрмәт тәрбияләү; укучыларны мәдәниара диалогка тарту; татар телен дәүләт теле буларак өйрәнүгә ихтыяж тудыру.

1-сыйныфта әдәби укуга өйрәтүнең предмет нәтижәләре.

I. Сөйләшү.

Диалогик сөйләм.

1-сыйныфта дәрәс вакытының 70-80% ын сөйләшүгә өйрәтү ала. Сөйләм эшчәнлегенең бу төре буенча укучылар түбәндәге күнекмәләргә ия булырга тиеш:

- сайланган эчтәлек аша әңгәмәдәшен белән контакт урнаштыра, сорау куя, җавап бирә, кире кага, раслый белү;

- дәреслектә бирелгән үрнәк диалогларны сәнгатьле итеп уку, сөйләү һәм охшаш диалоглар төзү, программада күрсәтелгән коммуникатив максатлар буенча әңгәмәдә катнаша алу.

Монологик сөйләм:

- жанлы һәм жансыз предметларны, рәсем, картина эчтәлеген сурәтләп сөйли белү;
- өйрәнелгән темалар буенча кечкенә информация бирә белү.

II. Ишетеп аңлау.

Аралашу өчен төп шартларның берсе - әңгәмәдәшләрнең бер-берсенә сөйләмен аңлавы. I-сыйныфта ишетеп аңларга өйрәтүнең бурычлары түбәндәгеләр:

- нормаль темп белән әйтелгәннең ишетү аша мәгънәсен аңларга, аңлаган турында фикер йөртергә, аралашуда куллана белергә өйрәтү;
- сүзләрне, сүзтезмәләрне, жөмлөләрне, грамматик формаларны бер-берсеннән ишетү аша аерырга өйрәтү;
- ишетү хәтеренең күләнәмен үстерү.

III. Әдәби уку

дәресләрен планлаштыру.

Сөйләм эшчәнлегә төрләрнең өйрәтүгә таләпләр

Тыңлап аңлау

- Укытучының дәрәс үткәрү белән бәйлә күрсәтмәләрен, сорауларын аңлап бару;
- Сыйныфташларының сөйләмен ишетеп аңлау;
- Тыңлаган сүзләрнең, сүзтезмә, жөмлә, кечкенә текстларның эчтәлеген тулысынча төшенү.

Диалогик сөйләм

- Лексик тема буенча сорау-җавап репликаларын истә калдыру;
- Укытучының сорауларына җавап бирә алу һәм сораулар куя белү;
- Үрнәк диалогларны сәнгатьле итеп уку һәм сөйләү;
- Татар сөйләм этикеты үрнәкләреннән урынлы файдаланып, әңгәмә кору.

Монологик сөйләм

- Лексик темага караган сүзләрне кулланып, предметларны, әйберләрне атый белү;
- Сыйныф бүлмәсен, мәктәпне, сыйныфташларны, табигатьне тасвирлау;
- Укылган яки тыңланган текстның эчтәлеген сөйләп бирү;
- Дүрт жөмлөдән дә ким булмаган хикәя төзеп сөйләү.

Уку

- Татар алфавиты хәрефләрен танып белү һәм алар белдергән авазларның әйтелешен гамали үзләштерү;
- Телдән үзләштерелгән уку материалына нигезләнгән жөмлә һәм текстларны дәрәс интонация белән, тиешле урында паузалар ясап, сәнгатьле итеп укый белү;
- Укыгынның эчтәлегенә төшенеп бару;

- Кечкенә күләмле шигырьләре яттан сөйләү.

Өлмәт интернат мәктәбendә 1нче гомум белем бирү сыйныфында әдәби уку әлеге бүлекләре буенча укытыла:

1. Әйдәгез, танышабыз! (3 сәг.)
2. Урман дусларыбыз (2 сәг.)
3. Спорт бәйрәме (3 сәг.)
4. Без дәрестә (1 сәг.)
5. Йорт хайваннары һәм кошлары (4 сәг.)
6. Бакчада (2 сәг.)
7. Кыш (3 сәг.)
8. Сәламәтлек (2 сәг.)
9. Безнең гаилә (1 сәг.)
10. Яз килә (1 сәг.)
11. Әниләр бәйрәме (1 сәг.)
12. Татар халык ашлары (1 сәг.)
13. Без кунакка барабыз (2 сәг.)
14. Кибеттә (1 сәг.)
15. Савыт-саба (1 сәг.)
16. Киемнәр (1 сәг.)
17. Шәһәрдә (2 сәг.)
18. Жәй (2 сәг.)

Дәрес №	Дәрес темасы	Укучылар эшчәнлегенең характеристикасы	Сүзлек	Число план	Число факт
1	Установление контакта с собеседником, знакомство. Умение задавать вопрос. Әңгәмәдәшен белән контакт урнаштыру, танышу. Сорау бирү.	Балаларга татар телен өйрәнүнең әһәмиятен аңлату, дәреслек белән таныштыру	Исәнме(сез), хәерле көн, сау бул, мин, син, сез, малай, кыз, кем, исем, ничек, укучы, укытучы	5.09	
2	Вопрос о состоянии собеседника. Әңгәмәдәшенең хәлен сорау.	Алдагы дәресләрдә өйрәнелгән сөйләм үрнәкләрен аралашуда куллана белдерү.		12.09	
3	Вопрос о том, где живет собеседник. Әңгәмәдәшенең кайда яшәвен сорау.	Кайда, яши сүzlәре белән таныштыру	Авыл, шәһәр	19.09	
4	Дикие животные. Кыргый хайваннар.	Кыргый хайваннарның исемнәрен атый, санын әйтә белү.	Аю, куян, бүре, төлке, керпе, тиен, кош, дус	26.09	
5	Русская народная сказка “Теремок”. Рус халык әкиятә “Теремкәй”	“Теремкәй” әкиятенең эчтәлеген искә төшерү. “Теремкәй” әкиятен сәхнәләштерү.	Кер, бергә, яшибез	3.10	
6	Спортивный праздник. Спорт бәйрәме.	Нишли? сораына җавап бирә белү күнекмәләрен формалаштыру.	Йөгәрә, йөзә, сикерә, оча	10.10	
7	Какой? Ничәнче?	Бер-береңнән мәгълүмат, интервью ала белү	Беренче, икенче, өченче, дүртенче, бишенче, алтынчы,	17.10	

			жиденче, сигезенче, тугызынчы, унынчы		
8	Цвета. Төсләр.	Татарча төсләрне дәрәс әйтергә өйрәтү	Ак, кызыл, зәңгәр, яшел, кара, сары	24.10	
9	Мы на уроке. Без дәрестә.	Мәктәптәге уку хезмәтен атый белү	Китап, дәреслек, дәфтәр, каләм, пенал, акбур, бетергеч	07.11	
10	Домашние животные и птицы. Йорт хайваннары һәм кошлары.	Йорт хайваннары һәм кошларының исемнәрен әйтә, санын белү	Йорт хайваннарының һәм кошларының исемнәре	14.11	
11	Кто? Кому? Что? Куда? Кем? Кемгә? Нәрсә? Кая?	Хайваннарны сурәтлән белү.	Чыга, өй	21.11	
12	Диалог "Иду на почту". Диалог "Почтага барам" .	Сүзләргә дәрәс интонация белән уку	Почта, почтальон Печкин	28.11	
13	Пожелание спокойной ночи, доброго утра. Тыныч йокы, хәерле иртә теләү.	Тыныч йокы, хәерле иртә теләү. Йоклыг фигаһен I, III затта сөйләмдә куллану	Әни, әти, бәби, бала, йоклыг, тыныч йокы, хәерле иртә, без йоклыгбыз	5.12	
14	Красное яблоко. Кызыл алма.	Нинди яшелчә, җиләк- җимеш яратканыңны әйтә белү. Яшелчә исемнәрен, санын, аларның төсен, тәмен әйтә, аларны сорап ала белү	Җиләк, алма, чия, карлыган, әфлисун, җиләк-җимеш, тәмле, чәчәк, бар, матур, җыя	12.12	
15	Сказка "Репка". "Шалкан" әкиәте.	Әкиәтне сәхнәләштерү		19.12	
16	Зимний день. Кышкы көн.	Кыш билгеләрен әйтә белү	Кыш, кыш көне, салкын, буран, кар ява, җил исә, ява, чыга	26.12	
17	Новый год.	Яңа ел бәйрәме турында сөйли белү.	Яңа ел, чыршы, котлыг	9.01	

	Яңа ел бәйрәме.				
18	Планирование совместной игры. Бергә уйнауны планлаштыру.	Чана, чаңгы, тимераяк сүзләрен әйтә белү. Бу предметларның барлыгын, юклыгын, нәрсә белән шуганыңны әйтә белү. Бер-береңне уенга чакыра белү	Чаңгы, чана, тимераяк, шуа	16.01	
19	Части тела. Тән әгъзалары.	Сәламәт булу өчен киңәшләр бирә белү. Авыру кешенең хәлен сорау, аңа дару, чәй тәкъдим итә белү.	Зарядка яса, чана шу, тимераякта шу, йөз, йөгер, суган	23.01	
20	Личная гигиена. Шәхси гигиена.	Шәхси гигиена предметларының исемнәрен әйтә, аларның барлыгын, юклыгын, кирәклеге әйтә, аларны сорап ала белү.	Теш щеткасы, сөлге, сабын, тарак, тарый, чистарта	30.01	
21	Габдулла Тукай “Наша семья”. Габдулла Тукай “Безнең гаилә”.	Гаилә әгъзаларының исемнәрен атый, үз гаиләң турында сөйли белү.	Гаилә, әби, бабай, апа, абый, эне, сеңел, кеше, тату	6.02	
22	Фатих Карим “Наступает весна”. Фатыйх Кәрим “Яз житә”.	Аңлап, сәнгатьле укый белү.		13.02	
23	Дорогая мама. Кадерле әнием.	Бәйрәм белән котлый белү.	Кадерле, бәйрәм белән, уңышлар (сәламәтлек) телим	27.02	
24	Татарские народные блюда. Татар халык ашлары.	Табынга чакыра, татар халык ашларының исемнәрен әйтә,	Өчпочмак, чәк-чәк, бәлеш, кыстыбый, гөбәдия	6.03	

		ризыкларның тәмле булуын эйтә белү.			
25	Приготовление стола. Табын эзерләү.	Табын эзерләү тәртибе турында сөйли белү.	Чыянак, чәнечке, кашык, пычак, тәлинкә, чәйнек	20.03	
26	Просьба о помощи для приготовления стола. Ярдәмгә чакыру.	Үзеңә ярдәмгә чакыра белү.	Гөбәдия, чәкчәк, бәлеш, өчпочмак, ипи, пешер	3.04	
27	Продукты. Ашамлыklar.	Эч, аша фиғыльләрен I, II, III затта берлек санда куллана белү. Кибеттә сатып ала белү	Ипи, сөт, май, сыр, шикәр, кәнфит, аш	10.04	
28	Посуда. Савыт-сабалар.	Аңлап, сәнгатьле уку. Ничә? Ничә сум? Сорауларын сөйләмдә куллана һәм аларга җавап бирә белү	Чынаяк, чәйнек, тәлинкә, чәнечке, кашык, пычак	17.04	
29	Что нужно для похода? Походка нәрсә кирәк?	Киёмнәрнең исемен, төсен, нинди киём кигәнәңне эйтә белү	Күлмәк, чалбар, итек, итәк, бүрек, читек, бияләй, башлык, тун, киёмнәр	24.04	
30	Наш город. Безнең шәһәр.	Кая? Кайда? Кайдан? сорауларына җавап бирә белү күнекмәләрен камилләштерү; Чиста, матур, кечкенә, зур, пычрак сыйфатларын кулланып, сурәтләнә белү күнекмәләрен камилләштерү	Чиста, матур, кечкенә, зур, пычрак	1.05	
31	Наша Казань. Безнең Казань.	Татарстан шәһәрләре исемнәрен дөрес эйтә белү. Исемнәрнең юнәлеш,		8.05	

		чыгыш килешендә куллану күнекмәләрен камилләштерү.			
32	Габдулла Тукай “Ребёнок и бабочка”. Габдулла Тукай “Бала белән күбәләк”.	Аңлап, сәнгатьле укый белү күнекмәләрен формалаштыру. Жәйге ял турында сөйли белү күнекмәләрен формалаштыру	Кояшкай, күбәләкләр, оча, чәчәкләр үсә, жиләк-жимеш пешә, урамда жылы	15.05	
33	Сабантуй. Сабантуй.	Дусларны Сабантуй бәйрәменә чарыра белү; бәйрәмдә нишләгәнеңне әйтә белү.	Чүлмәк вата, капчык белән сугыша	22.05	

Эш программасына үзгэрешлэр кертү бите

[illegible]

--	--	--	--	--